



TREHÖRNABLADET

ANSVARIG UTGIVARE: STURE BROLIN
FORM & LAYOUT: PETER FREJHAGEN

NR 126 | SEPTEMBER 2022



INNEHÅLL

- * Trehörna i kristider...
 - * Rikt midsommarfirande i Trehörna
 - * Givande Trehörnadag på Tema Vatten
 - * Sommen runt gick igenom orten
 - * Vattenrening och Vattenkvalitet
- Och mycket mera...

RIKT MIDSOMMARFIRANDE I TREHÖRNA



Efter två års pandemiuppehåll var det åter dags för riktigt midsommarfirande. Efter silluncher på olika håll samlades runt 240 personer i 30-gradig värme vid Hembygdsgården.



Filtar beddes ut i gräset, midsommarstången kläddes, kransar bands av flinka fingrar och stången restes av starka armar. Esther Brolin, ett av Trehörnas barnbarn, inledde med att på gitarr spela Den blomstertid nu kommer samt sjunga till. Mikael Brickarp stöttade följsamt upp på fiol.

Under ledning av Emma Ydrefors Rydberg och sonen Alfred dansade många runt midsommarstången. Efter En riktigt duktig svärmor vill jag ha och Raketen vidtog kaffe och tårkalas i gröngräset samtidigt som andra ägnade sig åt olika slags spel.



Efter Hembygdsgården passade många på att bada i den varma Trehörnasjöns vatten innan det var dags för den traditionella brännbollsmatchen på bollplanen mitt i byn. Som vanligt var synpunkterna många på

hur domaren Christer Ignell skötte sitt uppdrag. Flitigast med att kommentera allt som hände på och utanför plan var två personer som, där de satt, påminde om gubbarna på balkongen i Mupparna. Och som vanligt vann ett av lagen. Vilken midsommarafton! Inte en droppe regn. Sol, bad, sång och dans, brännboll och dessutom ett bröllop på Lustholmen. Kan en midsommarafton bli bättre?

Midsommardagen strömmade åtskilliga till Trehörna kyrka. Det var dags för gudstjänst följt av Kalle Bäck som traditionsenligt berättade om ett levnadsöde. Då ingen präst fanns tillgänglig höll Mikael Brickarp i gudstjänsten. Men kyrkokören var där och fyllde kyrkan med vackra toner. Levnadsödet som Kalle berättade om var denna gång hämtat från Rinna



socken. Anders i Gärdslätt var en rik bonde och riksdagsman som skapat sig en förmögenhet på handel med oxar. Men han levde ett liv i sedeslöshet. 1596 var han stämd inför Eksjö häradsrätt för fem "horsbrott" i Säby församling. Trots dåtidens stränga straff för hor klarade han sig undan genom mutor och påtryckningar på folk i beroendeställning. Men vid häradsrätten i Vadstena 1606 gick det inte länge. Anders dömdes till döden för hor, denna gång i Göstrings härad, men också för mord då ett spädbarnsbarnlik hittats inte långt från hans gård. Han avrättades och begravdes på avrättningsplatsen.

Tre lärdomar kan man dra av detta levnadsöde enligt Kalle: Högmot går före fall, ju större person desto större fall samt, för de som tänkt sig att bli riksdagsmän, se till att ni sköter er.

Kan en midsommar ha rikare innehåll?

Text & Bild: Sture Brolin

SOMMEN RUNT GICK GENOM TREHÖRNA



Efter två års uppehåll var det dags för Sommen Runt igen. Tidigare under åren har det varit ca 1 000 deltagare. Nu, vid återstarten efter pandemin, hade ca 400 anmält sig. Det verkar svårt att komma igång med en verksamhet som tvingats till ett avbrott.

Då Sommen Runt inte fick köras på väg 32 mellan Tranås och Boxholm så gjordes nya bansträckningar varav en helt ny. Samtliga tre rutter gick genom Trehörna där den första vätskekontrollen fanns. Turerna Sommen Runt och Torpön Runt passerade genom Trehörna vidare mot Boxholm och den nya rutten Mossebo Runt gick Tranås-Trehörna-Mossebo-Sommen-Tranås. Och i Trehörna ställde byalaget upp med att hålla vätskekontrollen.



Loppet går ju i den bäst av årstider – försommar. Men vilken försommar! Sju grader varmt på morgonen och ca 10 grader då cyklisterna passerade. Först kom klungor av cyklister i högt tempo, så upptagna av trampandet att de

förmodligen inte lade märke till att de passerade Trehörna. När de som inte hade samma tävlingsinstinkt kom så var det många som stannade till för lite saft och bullar. Den förste som stannade var Roland Berglund, en äldre man från Nyköping, som berättade utförligt om ett unikt cykelköp för länge sedan. Tröjan från det cykelköpet



i Norrköping bar han fortfarande. Den yngste deltagaren Zeb Enell 11 år, som cyklade tillsammans med sin morfar, passade också på att ta en välförtjänt paus efter Trehörnabackarna.

Förhoppningsvis bli det en fortsättning av detta. Vid nästa års lopp hoppas vi på fler deltagare, bättre väder och samma trivsel för oss som var funktionärer.

Text & Bild: Sture Brolin

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Sommaren är redan över, Trehörnadagen är passerad och valet i Sverige är också genomfört. Det har återigen varit en sommar med torka och värmerekord i vår del av Sverige. Men på Trehörnadagen fick vi reda på att grundvattennivån i Trehörnaområdet ändå är god.

Trehörnadagen hade ett variationsrikt program med goda föreläsare. Trehörna har ju många fiskeintresserad men trots tema vatten och bra föreläsare var det många som uteblev.

Nu har också valdagen passerat. I våras hade vi ett politiskt samtal i Trehörna där vi från byalagets sida vill ha svar på tre frågor: Är partierna beredda att arbeta för skolskjuts för de Trehörnabarn som väljer att gå i Tranås kommuns skolor? Hur vill ni se till gymnasieungdomarna skall komma till Holaveds-

gymnasiet om linje 670 läggs ned? Är ni beredd att arbeta för utbyggnad av bredband från Hålan mot Tranåsgränsen? Samtliga närvarande partier ville arbeta för avtal med Tranås kommun om skolskjuts, ville ha kvar någon variant av buss för gymnasieungdomarna och ville bygga ut bredband.

Hösten är här. Det är för mig en tid av stillhet och ro då mörkret stilla lägger sig över Trehörnabygden. Men också en tid då man kan vara ute i skogen och leta svamp. Trots att många i Trehörna plockar svamp har jag endast en gång stött på andra svampplockare i skogen men det kanske jag gör i höst igen. Det är ju alltid trevligt att träffa Trehörnabor.



STURE BROLIN

EN VARIATIONSRIK & GIVANDE TREHÖRNADAG



I lördags genomfördes den fjärde Trehörnadagen, denna gång på tema Vatten. Goda föredragshållare, intresserade åhörare och vatten från ovan gjorde att det blev en heldag i vattnets tecken.



Vid en vandring till vattenverk och reningsverk gav VA-chefen **Stefan Karlsson & Anders Börjesson** en uttömmande redovisning av arbetet med vårt viktigaste livsmedel.



Ödeshögs miljöchef **Jenny Asp-Andersson** informerade om EU:s vattendirektiv och fick deltagarna att lyfta blicken för att förstå att vårt vatten i Trehörna är en del av ett större vatten-sammanhang. Hon berättade att Trehörnasjön, som ingår i Lillåns vattensystem, har en tillfredställande kvalitet på vattnet samt att grundvattentillgången i Trehörnaområdet är god.

Nils Mörk, skogvaktare för allmänningarna runt Trehörna, gav en inblick i hur skogen runt Trehörna har utvecklats utifrån ett vattenperspektiv. Med start för drygt 100 år sedan grävdes 10 000-tals mil diken för hand för att få bättre produktion av timmer. Idag vill man få till stånd återskapande av våtmarker. Denna "återvätning" av torvmarker minskar utsläppen av växthusgaser. Ibland sker åter-skapandet av våtmarker oplanerat med hjälp av bävrar vilket kan ställa till stor skada. Centralvägen genom Lysings häradsallmänning drabbades av en omfattande översvämning på grund av bävrarna.



Fiskeentreprenör **Jonny Ståhl** ökade förståelsen för hur komplexa de näringsvävar är som finns i en sjö som Trehörnasjön och hur det påverkar tillgången på fisk och kräfter. Han berättade att Trehörnasjön är en mager sjö och att ett allsidigt fiske är viktigt för att gynna bestånden i sjön. Han rekommenderade reduceringsfiske av vitfisk som dels renar vattnet och dels gynnar förekomsten av abborre. Han föreslog också nätfisketävling under mörtleken.



Arne Fjälling som är doktor i fiskeribiologi och verksam vid Sötvattenslaboratoriet gav en bred provkarta på sin forskning. Han sa att han haft "hobbyn som yrke hela livet och kan man ha det bättre". Vi fick möta något av hans forskning: hur lax och ål påverkas av kraftverk, hur sälar letar upp fisk med hjälp av de bojar som är fästade i näten, hur man kan genomföra bottenundersökningar av smådjursförekomst i Norrlands älvar och hur man med hjälp av strömöversiktsnät kan studera förekomsten av fiskarter i djupt strömmande vatten. Vi fick också ta del av hur han med olika teknik har studerat språngskikt, vågor under vattnet, i olika delar av Sommen. Till slut visade han en aktuell uppfinning som går ut på hur man kan kombinera turbiner med vattenvägar för fisken förbi kraftverk med hjälp av en dubbel Arkimedesskruv.



Efter Lusthuset var det dags för hembygdsgården där Svenska Kyrkan ordnat med gott kaffe. Nya kyrkoherden **Maria Åkerström** höll därefter i helgmålsbönen kyrkan där även Trehörna manskör framträdde. Omdömena efteråt var samstämmiga. En mycket lärorik och lyckad dag. Vattnet från ovan gjorde dock att kvällens fest med grillning utomhus fick ställas in.

Text & Bild: Sture Brolin

VATTENRENING OCH VATTENKVALITET



Vi var omkring 20–30 personer som hade samlats på lördagen för att vara med på den inledande aktiviteten av årets Trehörnadag. Tillsammans tog vi oss från lusthuset till vattenverket på Kyrkvägen där VA-chef Stefan Karlsson tillsammans med Anders Börjesson informerade om vattenrening och vattenkvalitet hos oss i Trehörna.



Stefan berättade inledningsvis om att vattentäkten i Trehörna är en grundvattentäkt som förser byn med vatten. Borrhålet för brunnen är 112 meter djupt men vattnet tas redan på 70 meters djup för att undvika exempelvis slamprodukter och liknande. Hårdheten ligger mellan 5–6 °dH.

I Sverige finns det omkring 1700–1800 vattenverk. Tillsammans producerar dessa ungefär 900 miljarder liter dricksvatten per år. I Sverige räknar man att varje person använder cirka 140 liter vatten per dygn. Den normala mängden vatten som pumpas i Trehörna är mellan 30–40 kubik per dygn. Skulle det något dygn ligga över den mängden kan det vara en indikation på att något inte stämmer.

Däremot finns det alltid mindre läckor i vatten-system men dessa räknar man med och håller koll på så att inget större inträffar.

Vattnet kommer från vattentäkter vilket finns i två olika former, grundvattentäkt och ytvattentäkt. I en grundvattentäkt håller vattnet oftast en lägre temperatur än i en ytvattentäkt och det är också en lägre risk för att det hamnar organiskt material i vattnet eftersom det tas från en vattenåder i marken. Trehörna har som sagt en grundvattentäkt men i Ödeshög tas vattnet från en ytvattentäkt.

Dricksvattnet räknas som livsmedel och är det mest kontrollerade livsmedel vi har. Detta kontrolleras enligt Livsmedelsverkets krav för gränsvärden som är satta tillsammans med EU. Värt att komma ihåg är att det endast kallvattnet som testas och att varmvattnet inte är att rekommendera för förtäring.

I Trehörna övervakas vattenverket i realtid tack vare digitala hjälpmedel där VA-arbetarna kan se olika värden i verket. Skulle det hända något larmar övervakningssystemet och en anställd kan åka ut och se efter vad som inträffat. I Trehörna kan det emellanåt höras ett larm från vattenverket men detta tros bero på att något stör inbrottslarmet, exempelvis en fluga, alltså är det inget som händer med vattnet.

Trots det digitala övervakningssystemet besöks vattenverket fysiskt åtminstone fyra gånger i veckan för att se så att allt står rätt till. Förutom tillsyn av vattenverket tas också vattenprover. Dessa tas både på råvatten innan det går genom vattenreningsfiltren samt efteråt på det färdiga dricksvattnet med en intervall på en gång per månad. Dessutom testas vattnet hos användare mellan fyra och fem gånger per år. Det som kontrolleras är bakterier och virus i vattnet. Utöver detta tas också ett utvidgat vattenprov en gång per år då flera andra parametrar kontrolleras. Alla dessa kontroller är kommunen skyldiga att genomföra för att kunna

VATTENRENING OCH VATTENKVALITET - FORTS...

garantera ett godkänt dricksvatten. Samtliga medarbetare som arbetar med detta har genomgått kurser i livsmedelshygien. För privata brunnar fick vi rekommendationen att testa vattnet vart 2–3 år.

Med tanke på klimatförändringarna står VA-avdelningen inför utmaningarna som följer med dessa. Tillsammans med Länsstyrelsen och information från SMHI träffas kommunen en gång per månad för att samtala om läget och ser över tillgång på vatten och liknande. I Sverige kan vi dock lugnas av att risken för att dricksvattnet någon gång ska ta slut är liten. Däremot påverkar torrperioder och skyfall dricksvattnet. Vid skyfall finns risken att vattnet blir förorenat av kontaminerat ytvatten. I Trehörna finns även ett reservhåll borrar strax bakom vattenverket.

Efter den matiga informationen vid vattenverket var det dags att bege oss mot reningsverket. Reningsverket byggdes år 2000 och är anpassat för 300 personer. Det har en C-märkning vilket innebär att det är miljökontoret på kommunen som ansvarar för kontroller. För större anläggningar är det istället Länsstyrelsen som sköter detta. Prover tas både på det som kommer in i anläggningen och vattnet som kommer ut för att se hur det förbättras genom reningsprocessen. Utgående vatten kontrolleras automatiskt men prover tas också i Ålabäcken precis utanför reningsverket samt precis innan det rinner ut i sjön igen.

Reningsprocessen går igenom tre olika steg inne i reningsverket. Det första är ett mekaniskt steg där större skräp så som portionssnus, tops och annat som inte hör hemma i avloppet sorteras bort. Därefter väntar ett biologiskt steg där bakterier hjälper till med att rena vattnet från partiklar och ämnen. Till sist är det en kemisk process där de

partiklar som finns kvar flockas och sjunker till botten och det rena vattnet pumpas ut. I Trehörna kan man också säga att vi har ett fjärde reningssteg i och med att vattnet ska ta sig genom naturen ner till sjön igen och på så sätt renas naturligt.

Utanför reningsverket finns två sedimenteringsdammar där slam från reningsprocessen hamnar. Dessa dammar rensas någonstans mellan vart femte och vart tionde år och innehållet körs då iväg till platser avsedda för detta eller körs ut på åkrar.

I reningsverket fick vi möjlighet att gå in och titta på de olika reningsstegen, något de flesta gjorde. Något besök i vattenverket blev det däremot inte, antagligen på grund av de strikta regler som finns kring livsmedelshantering. När klockan närmade sig halv tre var det dags att tacka Stefan och Anders och bege oss tillbaka mot lusthuset där andra programpunkter väntade.

Text & Bild: Emma Nilsson



TREHÖRNA I KRISTIDER

BEREDSKAPSPLAN

för Trehörna kommun.

UTARBETAD AV UPPLYSNINGSNÄMNDEN.

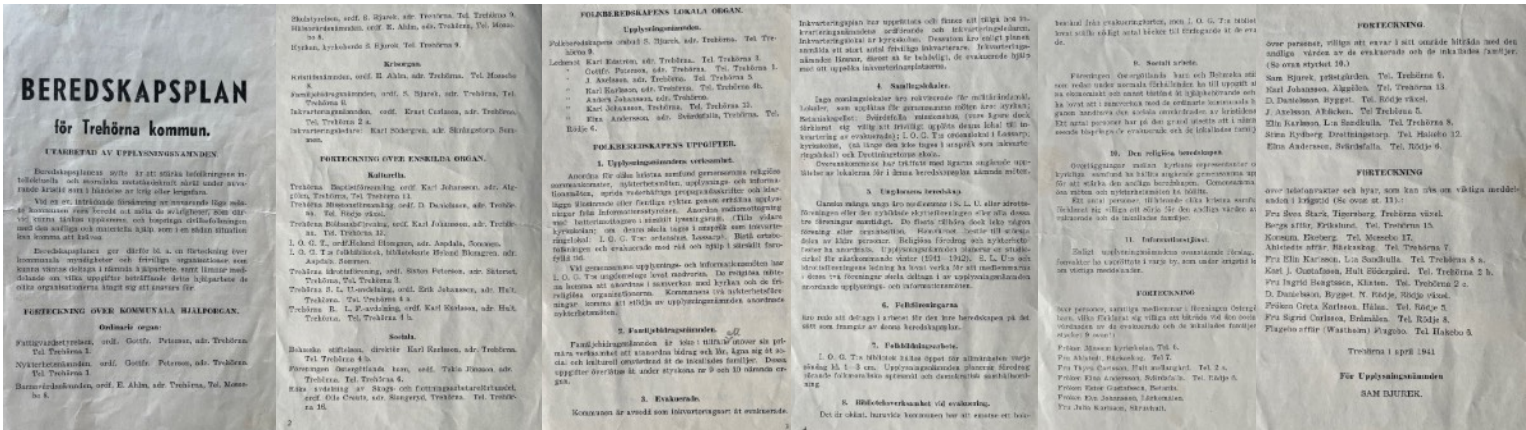
Under de senaste åren har våra liv i Sverige, och även i Trehörna, påverkats av krig, flyktingar och sjukdomar. Först var det flyktingvågen 2015 då över 160 000 flyktingar kom till Sverige vilket innebar stora påfrestningar för hela samhället. Några år senare drabbades hela världen av Covid-19 vilket gjorde att hela vår tillvaro förändrades. Många blev sjuka och belastningen på sjukvården var enorm

och många människor dog. När vi äntligen började kunna återgå till ett normalt liv, där vi kunde träffas och umgås med varandra, startade Ryssland ett helt galet anfallskrig mot Ukraina där miljoner människor nu tvingats fly och lämna sina hem. I Trehörna har vi kanske inte tidigare påverkats så mycket av kriget i Ukraina men nu drabbas vi av skyhöga priser på el och drivmedel. Räntorna höjs

och inflationen tar fart. Vi har klarat tidigare kriser så förhoppningsvis är vi rustade för att klara även denna. Det är också viktigt att vi klarar att hjälpa Ukraina med återuppbyggnad när kriget tar slut.

Även 2:a världskriget, 1939–1945, medförde stor påverkan på livet i Trehörna. Jag har tack vare Britt-Marie Pettersson, född och uppvuxen i Kolhult, fått ta del av den Beredskapsplan som upprättades för Trehörna kommun 1941. Hennes pappa, Gottfrid Pettersson, var en av de personerna som medverkade till att ta fram planen. Sverige var ju aldrig direkt inblandade i kriget men vi påverkades på många olika sätt då våra grannländer Danmark, Norge och Finland alla blev anfallna och ockuperade. Trehörna var sedan 1862-års

planen framgår också vilka frivilliga organisationer som finns och vilka uppgifter de har. Exempel på kommunala nämnder var Kristidsnämnden, Familjebidragsnämnden och Inkvarteringsnämnden. Frivilliga organisationer var religiösa, sociala, politiska och kulturella föreningar. Trehörna planerade för att kunna ta emot människor från andra delar av Sverige om de tvingades fly eller evakuerades från sina hemorter. För detta fanns en inkvarteringsplan där i första hand kyrkskolan skulle användas. Om det behövdes skulle även missionshus, IOGTs lokal i Lassarp och Drottningstorps skola användas. Utöver detta hade även ett stort antal frivilla anmält att de kunde ta emot människor som behövde boende.



kommunförordning en egen s.k. landskommun och som i andra kommuner förberedde man sig för olika scenarier. Det kunde vara att kriget kom till Sverige och Trehörna eller att människor fick evakueras från andra delar av Sverige till Trehörna.

Planen utarbetades av kommunens Upplysningsnämnd. I denna nämnd ingick respekterade och betrodda människor som prästen Samuel Bjurek, Karl Edström, Gottfrid Pettersson, Josef Axelsson, Karl Karlsson, Anders Johansson, Karl Johansson och Elna Andersson. Vikten av beredskapsplanen framgår när man läser nämndens beskrivning av syftet.

Beredskapsplanens syfte är att stärka befolkningens intellektuella och moraliska motståndskraft såväl under nuvarande kristid som i händelse av krig eller krigsfara.

Vid en ev. inträdande försämring av nuvarande läge måste kommunen vara beredd att möta de svårigheter som därvid kunna tänkas uppkomma och bispringa civilbefolkningen med den andliga och materiella hjälp som i en sådan situation kan komma krävas.

Beredskapsplanen ger därför bl.a. en förteckning över kommunala myndigheter och frivilliga organisationer som väntas deltaga i nämnda hjälparbete samt lämna meddelanden om vilka uppgifter beträffande detta hjälparbete de olika organisationerna åtagit sig att ansvara för.

I planen beskrivs alltså vilka kommunala nämnder som finns och vilket ansvar nämnderna har. I

Några evakuerade svenskar kom aldrig till Trehörna. Däremot kom några "finlandsbarn". Det var finländska barn som tvingades fly från kriget i Finland. Gottfrid och Lilly Pettersson, som då bodde i Lilla Löverhult, tog emot de två syskon Raily och Lea. Ett tredje syskon bodde hos Anders och Elsa Johansson i Mosstorpet. Hos Malkom och Svea Stark bodde en pojke som hette Sotari. De finska barnen gick i Trehörna skola. På den tiden fanns inget SFI så barnen tvingades snabbt att lära sig svenska för att klara skolgången.

I planen finns också beskrivet vilka personer och organisationer som skulle hjälpa till med stöd och social omvårdnad för både evakuerade och för de familjer i Trehörna där män hade blivit inkallade. Informationsspridning var en annan viktig fråga.

Det var inte som i dagens samhälle där vi har information i samma stund som något händer på andra sidan jordklotet. Inte alla hade radio och/eller telefon. Därför upprättades listor med telefonvakter för varje liten "by" i Trehörna. Dessa vakter skulle kunna nås om det var viktiga meddelande som skulle spridas till allmänheten. I beredskapsplanen togs även hänsyn till den "religiösa beredskapen". Kyrkan och de frireligiösa samfundet samarbetade för att stärka den andliga gemenskapen både för Trehörnabor och evakuerade.

I nästa nummer kommer berättelser från några personer som minns krigsåren i Trehörna.

Text & Bild: Christer Ignell

NÅGRA ORD FRÅN VÅRA NYA GRANNAR



Vi som har byggt ett "extra-hus" på Sjövägen 1 är Andreas, Anna och Dante. Tomten hittade vi av en slump på Hemnet för ungefär ett år sedan när vi letade efter en tomt eller fritidsboende.

Kravlistan såg ut så här: någonstans mellan Stockholm (där vi bor) och västkusten (där vi har ett familjeägt sommarställe). Vi ville ha grannar och vatten och avlopp. Vi tyckte det såg trevligt ut och åkte och tittade, mitt i vintern.

När vi kom och tittade så blev vi helt sålda på Trehörna! Det var så fint! Vi ritade ihop ett hus hos Lundqvist trä: stort allrum, 2 sovrum, bad + toa. Nu är huset 'nästan färdigt', och det har verkligen blivit ett ställe där vi kopplar av.

Vi som då är här när vi kan är Andreas som arbetar som försäljningschef på Avis hyrbilar, Anna sysslar med IT-ledning som konsult och sonen Dante som är en av medgrundarna till familjeföretaget Cambia (Cambia har ett IT-verktyg för att effektivisera byggbranschen). Några av er kanske har märkt att vi har två hundar - beaglen Mini och dvärgtaxen Pixi, båda omplaceringshundar. Och ja - vi jobbar på att få dem lite lugnare :-)

Det vi uppskattar allra mest med Trehörna är den vänlighet som vi möter när vi är här. Vi är verkligen glada att vi har hittat hit.

Kom gärna förbi på en kopp kaffe - vi vill gärna lära känna er!

Anna och Andreas Bennetter



HÄNDER I TREHÖRNA

DATUM	TID	PLATS	ARRANGÖR	HÄNDELSE
08 OKT	18.00	Lusthuset	Trehörna Byalag	SKÖRDEFEST. Trerätters med lokala produkter. Johan Kollberg underhåller.
12 OKT	12.30	Lusthuset	Trehörna Byalag & Svenska Kyrkan	SOPPLUNCH. Soppa, bröd, smör, ost, kaffe med kaka 50 kr.
16 OKT	18.00	Trehörna Kyrka	Svenska Kyrkan	GUDSTJÄNST.
05 NOV	14.00	Trehörna Kyrka	Svenska Kyrkan	MINNESGUDSTJÄNST.
09 NOV	12.30	Lusthuset	Trehörna Byalag & Svenska Kyrkan	SOPPLUNCH. Soppa, bröd, smör, ost, kaffe med kaka 50 kr.
09 NOV	19.00	Lusthuset	Trehörna Byalag	MEDLEMSMÖTE. Samtal om vad vi skall ha för kommande verksamhet. Alla välkomna!

Kvinnokväll i Hembygdsgården Tisdagar jämna veckor kl. 18.30 kvällsbön, 19.00 kvinnokväll. Arr: Svenska Kyrkan

TIPS

Trehörnabladet finns att läsa på vår hemsida: www.trehorna.nu.

Här finns även tidigare nummer av tidningen att läsa.

REDAKTIONSKOMMITTÉN

Kommittén består av Sture Brolin, Kicki Svenberg, Peter Frejhagen, Christer Ignell och Emma Nilsson.

Material till tidningen skickas till:

Sture Brolin: sture.brolin@outlook.com / 072-730 95 52

